

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

ANON

Milliók váltak rabszolgává / Millions have become slaves

Eredeti közlés/Original publication:

Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania / Órtorony Online Könyvtár, 1995

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.003.437

Dátum/Date: 2019. március / March

filename: anon_1995_MillioK Rabszolga

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

ANON: Milliók váltak rabszolgává / Millions have become slaves, AHU MATT, 2019, pp. 1–9. old., No. 000.003.437, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Az Interneten / At the Internet

Megjegyzés / Note:

ellenőrzött és szerkesztett szöveg / controlled and edited text

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, rövid áttekintés a transzatlanti rabszolga-kereskedelem történetéről

African research in Hungary, a brief overview of the history of transatlantic slave trade

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-

TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC
SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

MILLIÓK VÁLTAK RABSZOLGÁVÁ

ANON

Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania / Órtorony
Online Könyvtár, 1995

AMIKOR Olaudah Equiano megszületett, már két és fél évszázada szállították a hajók az afrikai rabszolgákat Európából az Atlanti-óceánon túlra. De a rabszolgaság még ennél is régebbi. Már az ókortól kezdve az egész világon általános szokás volt az emberek leigázása, mely rendszerint egy háború következménye volt.

Afrikában is már jóval azelőtt virágzott a rabszolgaság, hogy az európai hajók megérkeztek. A *The New Encyclopædia Britannica* ezt állítja:

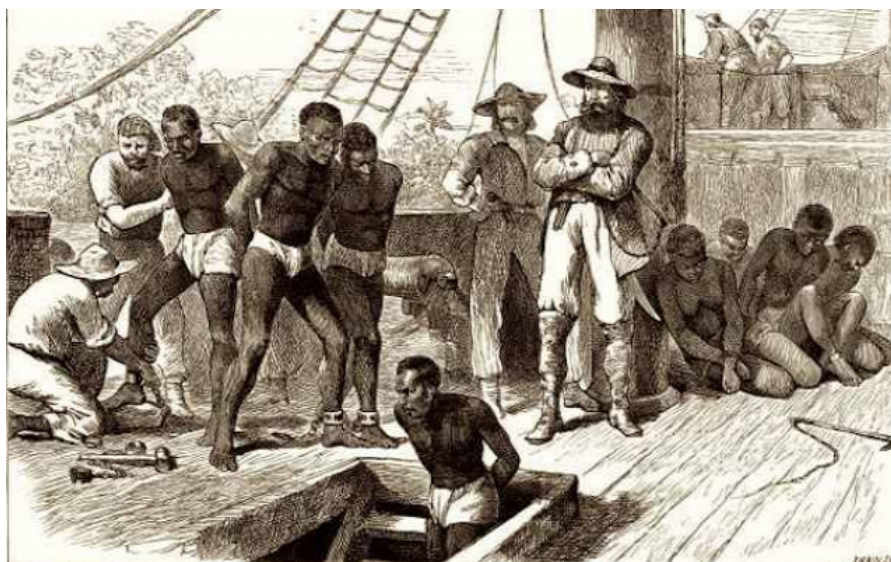
„Az írott történelem során mindig is birtokoltak rabszolgákat fekete Afrikában. Mindenhol szokás volt a rabszolgaság, még az iszlám kezdete előtt is, és az egész iszlám világban széles körben kereskedtek az Afrikából kivitt fekete bőrű rabszolgákkal.”

Amiben az óceánon keresztül folytatott rabszolga-kereskedelem eltért, az a mértéke és az időtartama volt. A legjobb becslések szerint a XVI–XIX. század során az Atlanti-óceánon átutazó rabszolgák száma 10 és 12 millió között volt.

A háromszögű út

Röviddel Kolumbusz Kristóf 1492-ben tett hajóútja után európai gyarmatosítók bányaiipari tevékenységet szerveztek, és cukornádültetvényeket hoztak létre az amerikai államokban. A helyi emberek leigázása mellett az európaiak kezdték behozni a rabszolgákat Afrikából.* A rabszolgák Atlanti-óceánon keresztüli szállítása az 1500-as évek közepén vékony érként indult, ám Equiano napjaira, az 1700-as évek

közepére már áradattá duzzadt — évente körülbelül 60 000 fogolyt szállítottak.

Az Európából induló hajók általában háromszögű utat tettek meg. Először Európától délre, Afrikába utaztak. Utána a középső úton (a háromszög középső, összekötő szakaszán) az amerikai államok felé hajóztak. Végül visszahajóztak Európába.

A háromszög minden egyes pontján a kapitányok kereskedtek. A hajók az európai kikötőkből javakkal — textíliával, vassal, fegyverekkel és alkohollal — teljesen megrakottan indultak útnak. Amikor elérték Afrika nyugati partjait, a kapitányok ezeket az árukat rabszolgákra cserélték, melyekkel az afrikai kereskedők látták el őket. A rabszolgákat bezsúfolták a hajókba, melyek azután az amerikai államokba vitorláztak. Az amerikai államokban a kapitányok eladták a rabszolgákat, majd felpakolták a rabszolgamunkával előállított javakat: cukrot, rumot, melaszt, dohányt, rizst és az 1780-as évektől kezdve gyapotot. Azután a hajók visszamentek Európába, ez volt az utolsó útszakasz.

Az európai és afrikai kereskedők, valamint az amerikai államok gyarmatosítói számára az általuk élő rakománynak nevezett áruval való kereskedelem üzletet jelentett, a pénzszerzés egyik eszközét. Azok-

nak, akiket leigáztak — férjeknek és feleségeknek, apáknak és anyáknak, fiaknak és lányoknak — a kereskedelem embertelenséget és szörnyűséget jelentett.

Honnan szerezték a rabszolgákat? Néhányat elraboltak, akárcsak Olaudah Equianót, de legtöbbjüket az afrikai államok között folyó harcok során ejtették foglyul. A beszerzők afrikaiak voltak. Philip Curtin, a rabszolga-kereskedelemre szakosodott történész ezt írja:

„Az európaiak hamarosan rájöttek, hogy Afrika túlságosan veszélyes terület a saját egészségükre nézve ahhoz, hogy közvetlenül maguk hajtsák végre a rabszolgákért folytatott portyákat. A leigázás olyan feladat lett, amit egyedül az afrikaiak hajtottak végre... A rabszolga-kereskedelemben özönlő emberáradat eredetileg főleg foglyokból származott.”

A középső út

Az amerikai államokba vezető út ijesztő élmény volt. A partra meneltetett, csoportosan láncra vert afrikaiak olykor hónapokig csak kőerődökben vagy kisebb faháztömbökben senyvedtek. Mire a rabszolgaszállító hajók indulófélben voltak az amerikai államok felé, a foglyok gyakran már rossz egészségi állapotban voltak az elszenvedett bántalmazásoktól. De ezután még rosszabb következett.

Miután felhurcolták őket a hajó fedélzetére, mezítelenre vetkőztették őket, a hajó orvosa vagy kapitánya megvizsgálta őket, a férfiakat láncra verték és a fedélzet alá vitték. A hajóparancsnokok olyan sok rabszolgát zsúfoltak be a hajófenékbe, amennyit csak lehetett, hogy a végsőkéig növeljék hasznukat. A nők és a gyermekek nagyobb mozgásszabadságot kaptak, de egyben ki voltak téve a legénység részéről jövő szexuális megbecstelenítésnek.

A hajófenékben áporodott és bűzös volt a levegő. Equiano így írja le benyomásait:

„Majdnem megfulladtunk a hely zártsága, a levegő forrósága, ráadásul a hajón lévőek száma miatt, mivel a hajók olyan zsúfoltak voltak, hogy aligha volt hely arra, hogy az ember megforduljon. Ettől nagyon izzadtunk, úgyhogy a levegő hamarosan légzésre alkalmatlanná vált a különféle irtózatosszagoktól, és betegséget okozott a rabszolgák

között, amelybe sokan belehaltak. A nők sikoltozásai és a haldoklók nyögései szinte elképzelhetetlenül szörnyűvé tették a látványt.”

A foglyoknak az egész tengeri út alatt ilyen állapotokat kellett el-tűrniük, amely két hónapig, olykor pedig még hosszabb ideig tartott.

A megdöbbenően egészségtelen körülmények között nagyon is ter-jedt a betegség. Gyakoriak voltak a vérhas- és himlőjárványok. A ha-lálozási arány magas volt. A feljegyzések arra engednek következtet-ni, hogy az 1750-es évekig 5 afrikai közül 1 még a hajó fedélzetén meghalt. A halottakat kivetették a hajóról.

Megérkezés az amerikai államokba

Amikor a rabszolgaszállító hajók közeledtek az amerikai államok felé, a legénység előkészítette az afrikaiakat az eladásra. Kiszabadították őket a láncok fogságából, felhizlalták és palmaolajjal bekenték őket, hogy egészségeseknek látsszanak, valamint hogy elrejtse a sérüléseket és a sebeket.

A kapitányok általában árveréseken árulták a foglyaikat, de olykor „küzdelmet” szerveztek, mely során a vásárlóknak előre ki kellett fi-zetniük egy meghatározott árat. Equiano ezt írja:

„Egy adott jelle (például dobszóra) a vásárlók egyszerre az udvarra rohannak, ahol a rabszolgák vannak bezárva, és abból a csoportból vá-lasztanak, amelyik a legjobban tetszik nekik. A zaj és az ordítózás, amivel ez jár, valamint a vásárlók arcán tükröződő mohóság nagyon is növeli az ijedt afrikaiak rettegését.”

Equiano hozzáteszi:

„Ily módon lelkiismeret-furdalás nélkül szétválasztották a rokono-kat és a barátokat, akik közül legtöbben soha többé nem látták egy-mást.”

Azon családok számára, akiknek valahogy sikerült együtt maradni-uk az előző hónapok eleven lidércnyomása során, ez különösen keserű megrázkódtatás volt.

A munka és a korbács

Az afrikai rabszolgák ültetvényeken dolgoztak, hogy kávé, rizst, dohányt, gyapotot és különösen cukrot állítsanak elő. Mások a bányaszatban dolgoztak. Egyesek ácsként, lakatosként, órasként, fegyverkészítőként és matrózként dolgoztak. Megint mások háztartási dolgozók – szolgák, dajkák, varrónők és szakácsok voltak. Rabszolgák tisztították meg a földet, utakat és épületeket építettek, valamint csatornákat ástak.

Az általuk elvégzett munka ellenére mégis tulajdonnak tekintették a rabszolgákat, és a törvény szerint a gazdának teljes joga volt a tulajdona felett. A rabszolgaság azonban nemcsak azért maradt fenn, mert megtagadták a jogokat és a szabadságot. A korbácsütés miatt is. A tulajdonosok és felügyelők tekintélye attól függött, hogy mennyi fájdalmat tudnak okozni. És bizony sok fájdalmat okoztak.

A tulajdonosok lealacsonyító fizikai büntetést róttak ki még a legapróbb vétkekért is, hogy elvegyék a rabszolgák kedvét a lázadástól, és hogy kordában tartsák őket. Equiano így ír:

„Nagyon gyakori volt [a Nyugat-indiai-szigeteken], hogy a rabszolgákat megjelölték gazdájuk nevének kezdőbetűivel, és egy súlyos vaskampókból álló teher lógott a nyakukban. Tényleg a legjelentéktelenebb esetekben is láncra verték őket, és nemegyszer kínzóeszközöket is alkalmaztak. A vas szájkosár, a hüvelykszorító stb. gyakran a legapróbb hibákért is járt. Láttam olyan négert, akit egészen addig vertek, amíg néhány csontja el nem tört, már azért is, mert kifutott a fázékból valami.”

Volt, hogy a rabszolgák úgy döntöttek, fellázadnak. A legtöbb lázadás azonban sikertelen volt, és szánalmat nem ismerő kegyetlenséggel büntették.

[Lábjegyzet]

Az óceánon keresztül folytatott kereskedelembe közvetlenül részt vevő főbb európai nemzetek közé tartozott Dánia, Franciaország, Hollandia, Nagy-Britannia, Portugália és Spanyolország.

[Kép az 5. oldalon]

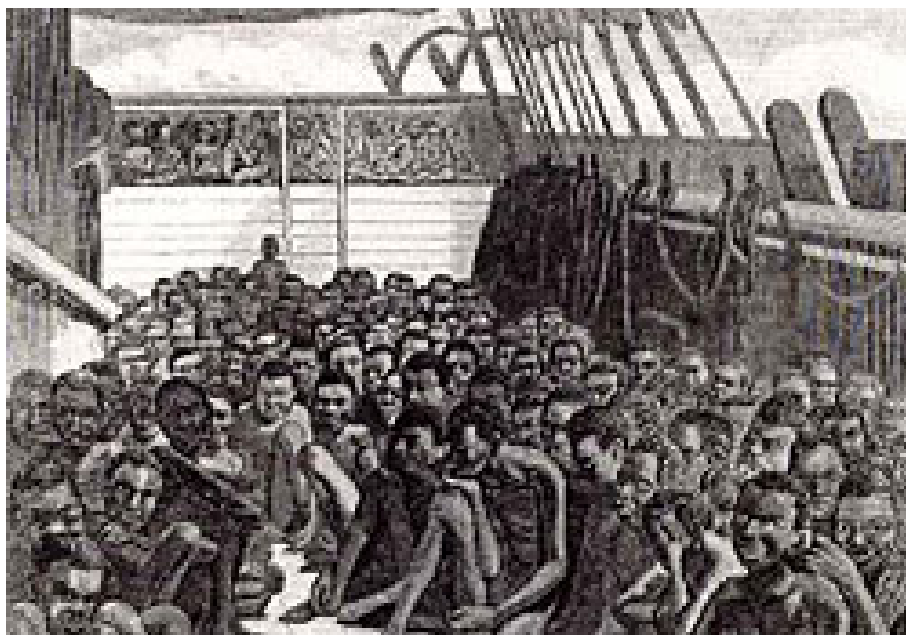
A halottakat kivetették a hajóról

(Forrásjelzés: Culver Pictures)

[Kép az 5. oldalon]

Olyan sok rabszolgát zsúfoltak be a hajófenékbe, amennyit csak lehetett

Forrásjelzés: Schomburg Center for Research in Black Culture / The New York Public Library / Astor, Lenox and Tilden Foundations